

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ARAŞTIRMAYA YÖNELİK TUTUMLARI VE DENEYİMLERİ İLE ARAŞTIRMA BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Asuman Seda SARACALOĞLU *

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Beden Eğitimi Öğretmeni adaylarının Araştırma Yöntemleri ders başarılarının; araştırmaya yönelik tutumları ve araştırma deneyimleri ile olan ilişkisini belirlemektir. Araştırmanın örneklemini E.Ü. BESYO Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü öğrencileri (n=135) oluşturmaktadır. Araştırmada; Köklü (1992) tarafından geliştirilen "Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği" ile 5 sorudan oluşan Kişisel Bilgi Formu uygulanmış, Araştırma Yöntemleri dersi başarısı ve ortaöğretim başarı ortalamaları ise E.Ü. Rektörlük Öğrenci İşleri Dairesinden alınmıştır. Araştırma verilerine; tek yönlü varyans analizi, t, Scheffe ve LSD testleri uygulanmış, Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmış ve çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

BE öğretmeni adaylarının araştırma başarısı ile araştırma tutumları arasında anlamlı pozitif bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin araştırma başarısı ile araştırma deneyimi ve ortaöğretim başarısı arasında pozitif, yaş ile negatif bir korelasyon bulunmuştur. Bunun yanı sıra araştırma deneyimi, araştırma tutumu ile ortaöğretim başarısı arasında da anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ayrıca lise başarısı ile yaş arasında negatif bir korelasyon bulunmuştur. Araştırma Yöntemleri dersi başarısındaki değişkenliğin % 48'i araştırma deneyimi, araştırmaya yönelik tutumlar, ve yaş değişkenleri ile açıklanabilmektedir.

Sonuç olarak, Beden Eğitimi öğretmeni adaylarının araştırma tutumları "olumlu", araştırma başarısı "iyi" düzeyde bulunmuştur. Araştırma Yöntemleri ders başarısını ise; araştırmaya yönelik tutum, araştırma deneyimi ve yaş değişkenlerinin etkilediği söylenebilir. Ne var ki, araştırma başarısındaki değişkenliğin yaklaşık yarısının açıklanabilmesi, başarıyı etkileyen başka faktörlerin bulunduğunu düşündürmektedir.

Anahtar Sözcükler: Araştırma Yöntemleri, Araştırma Tutumu, Araştırma Deneyimi, Araştırma Dersi Başarısı, Beden Eğitimi, Öğretmen Adayı

Geliş tarihi: 08.04.2002; Yayına kabul tarihi: 01.12.2005

* Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, AYDIN

THE RELATIONSHIP BETWEEN RESEARCH ACHIEVEMENT, RESEARCH EXPERIENCE, AND ATTITUDES TOWARDS RESEARCH

SUMMARY

The present research is aimed at examining the relationship between the research achievements, attitudes towards research and research experiences at Research Methods course of prospective Physical Education teachers. The sample consisted 135 the students of the School of Physical Education and Sports, Ege University. In the study, "The Attitude Scale towards Research" which was developed by Köklü (1992) and a 5-item questionnaire are administered to the sample. The grades of Research Methods and high-school grade point averages (GPA) of the students are obtained from the Students Registrar's Office. In the research, the data were analysed by ANOVA, Scheffe and LSD tests, correlation and multiple regression analysis.

There is a positive relationship between research achievement and research attitudes. Moreover research achievement of the students, research experience and GPA has positively and age negatively correlated. Besides, research experience, attitudes toward research and GPA have also correlated significantly. There is a negative relationship between high school achievement and age. Research attitudes, research experience, and age account for 48 % of the variance in research achievement.

In conclusion, it is revealed that research attitudes was found "positive" and their related achievement at "fine" level of PE students. Hence, it can be asserted that attitudes towards research, research experiences and age have a positive effect on Research Methods course achievement. Nevertheless, as the variance is at moderate level, it is thought that there is some other variables affecting the achievement.

Key words: Research Methods, Research Attitude, Research Experience, Research Achievement, Physical Education, Prospective Teacher

GİRİŞ

Toplumun her yönden gelişerek çağdaşlaşmasında üniversitelere önemli görevler ve sorumluluklar düşmektedir. Üniversitelerin temel işlevleri, eğitim-öğretim ve araştırma yapmaktır. Toplumun ihtiyacı olan nitelikli insangücünü hazırlamak durumunda olan üniversiteler, tüm eğitim sisteminde olduğu gibi, bilgiye kolay erişebilen, onu kullanıp üretimine katkı sağlayabilen, analiz ve sentez yapabilme gücü ile değerlendirme ve iletişim becerisine sahip, yaratıcı, evrensel değerleri özümsemiş bireyleri yetiştirmekle yükümlüdür⁽³²⁾. Bunun yanı sıra üniversitelerin bir diğer işlevi de; araştırma-inceleme yaparak yayınlamak, çeşitli konularda görüş ve sorunlara çözüm yolları belirleyerek açıklamak, böylece bilim, teknoloji ve toplumsal gelişmelere katkıda bulunmaktır⁽¹⁷⁾.

Jaspers⁽¹⁾'a göre üniversitelerin görevi, gerçeği, araştırmacılar ve üniversite öğrencileri topluluğunda aramaktır. Üniversite, bilimsel araştırmayı birinci görev kabul etmeden gerçeği araştıramaz.

Bilimsel araştırmaların yapılabilmesi, her Őeyden önce bilimsel tutum ve anlayışların kazanılmasını gerektirmektedir. Bilimsel anlayışın geliştirilmesi ise, bilgi, beceri ve tutumların entegrasyonunu gerektiren bir sũreçtir. Kœklũ⁽²²⁾'nũn de vurguladığı gibi, bilimsel tutum ve davranışlar; araştırma teknik yeterliliklerini uygulamaya aktarmayı kolaylaştıran, bağımsız, araştırıcı, yaratıcı, yapıcı, eleştirici gibi niteliklerdir. Bu bağlamda araştırmalar, œğrencilerin bilimsel tutumlarını geliştirmede anahtar fırsatlar sağlamaktadır. Bunun yanı sıra gerekli bilimsel beceri ve tutumların geliştirilebilmesi, fenomenlerin ve olguların keşfini ve problem çœzme yeteneğinin kazanılmasını sağlamaktadır⁽²⁷⁾.

Araştırma, belli bir sorunun veya soruların sistematik ve mantıklı bir biçimde cevaplandırılmasına yönelik bir girişimdir. Araştırmacı bilinmeyi ortaya çıkarma, tanımlama ve birtakım sonuçlara ulaşma çabası içindedir⁽³⁶⁾. Bu bağlamda araştırma; "karşılaşılan bir gũçlüğũn giderilmesi için bilimsel yöntemin uygulanması" ya da "planlı ve sistemli olarak verilerin toplanması, gruplanması, analizi, sentezi, açıklanması, yorumlanarak sonucun raporlaştırılması işlemleriyle problemlere gũvenilir çœzũm yolu bulma sũreci" olarak tanımlanabilir^(18, 19).

Araştırma eğitimi ise; araştırma yapabilmek veya yapılan araştırmalardan etkin bir Şekilde yararlanabilmek için gerekli bilgi ve beceri ile bilimsel tutum ve davranışların kazandırılmasını amaçlayan bir eğitim olarak betimlenebilir. Başka bir anlatımla, araştırma eğitimi, bireylere bilimsel tutum ve davranışları, araştırma alanına ilişkin yeterlikleri kazandırarak bireyde ve toplumda araştırma bilinci oluşturmayı amaçlayan bir eğitim olarak ifade edilebilir. Araştırma eğitiminin temelinde, bilimsel yöntem ve onun gerektirdiğı tũm teknik bilgi, beceri ve tutumları bilip sergileyebilme, onun bilimsel ve toplumsal yaşamdaki yerini kavrama bulunmaktadır^(20, 21). Buna gœre sœz konusu eğitimin hedefi, araştırmacı tutum ve davranışlarına sahip bireyler yetiştirmektir. Araştırma etkinliklerinin sũrdũrũlmesi ise; araştırma ortamlarının uygunluğu kadar araştırma yapacak birey ve kurumların bu işi gerçekteştirmeyi mũmkũn kılan araştırma yeterliklerine ve olumlu tutumlara sahip olmasını gerektirmektedir. Araştırma yeterlikleri, araştırma teknikleri, istatistik, œlçme-değerlendirme ve bilgisayar bilgi alanlarının bir bileşeni olarak ifade edilmektedir^(22, 23).

Çağdaş toplumun temel œzelliklerinden biri olarak gœrũlen araştırma kũltũri bilişsel, duyuşsal ve psikomotor yeterlikleri ve nitelikleri kapsamakta, bireylere eğitimle kazandırılabilieceğı kabul edilmektedir. Ancak, Tũrk Eğitim Sisteminin ilgili yasa ve yœnetmelikleri ile œęretim programlarında okulların ve bireylerin araştırmacı œzellikleri vurgulanmasına ve araştırmacı bireylerin yetiştirilmesi hedeflenmesine rağmen, yapılan çalışmalar araştırma eğitimindeki eksiklerin ve yetersizliklerin henũz ciddi boyutlarda devam ettiğini ortaya koymaktadır^(10, 16, 19, 21, 23).

Eğitim sisteminin çeşitli dũzeylerinde gœrev yapan œęretmenlerin nitelikleri, yetiştirecekleri œęrenci œzellikleri ile œzdeřtir. Başka bir anlatımla œęretmenin niteliği, œęrencilerine yansımaktadır. Nitekim Goodson⁽¹⁵⁾, œęretmenlerin bireysel gelişmelerinin yanı sıra œęrencilerine katkıda bulunabilmelerinin, onların araştırmacı œzelliklerine bağlı olduğunu vurgulamaktadır. Bunun

yanı sıra Newman⁽²⁸⁾ da 2000'li yıllarda araştırmacı öğretmen tipinin, eğitimde etkili olduğunu belirtmekte ve öğretmenlerin gerçekleştirecekleri araştırma etkinlikleriyle eğitim reformlarına önemli katkılar sağlayacağını ifade etmektedir. Nitekim araştırma etkinliklerine katılan öğretmenlerin araştırmaya yönelik tutum ve yaklaşımları daha olumlu bulunmuştur^(4, 12, 13, 29). Yine yapılan araştırmalarda, araştırma etkinliklerinin araştırma becerisi kazandırmada, araştırma sürecine aktif katılımın sağlanmasında ve başarının artırılmasında önemli bir etken olduğu belirtilmektedir^(2, 24). Bu durumda, gelecekte sistemde yerlerini alacak öğretmen adaylarının araştırmaya yönelik tutum ve davranışlarının irdelenmesi gerekli görülmektedir.

Lisans ve lisansüstü öğrenciler ile öğretmenlerin araştırmaya yönelik tutumlarını belirlemeye ilişkin ulaşılabilen çeşitli çalışmalar; bir araştırma dışında⁽²⁵⁾, söz konusu tutumların olumlu olduğunu ortaya koymaktadır^(3-7, 10, 12-14, 26, 29-31, 33-35).

Yapılan kaynak taramasında ise, gerek ülkemizde gerekse yurtdışında araştırmaya yönelik tutumların irdelendiği çeşitli araştırmalar olmakla birlikte, özellikle Beden Eğitimi ve Spor alanında olmak üzere söz konusu tutumlar ile cinsiyet, araştırma deneyimi ve araştırma dersi başarısı arasındaki ilişkiyi irdelleyen herhangi bir araştırmaya rastlanamamıştır. İnterdisipliner bir alan olan spor bilimleri, gelişmeye çok açık bir araştırma alanıdır. Özellikle sağlık eğitimi, sağlıklı yaşam ve sporun insan fizyolojisi ve psikolojisi üzerindeki etkileri, beden eğitimi öğretmenlerinin uzmanlık alanlarıdır. Tüm alanlarda olduğu gibi, sağlık alanında ve insanoğlunun kapasitesi konularında baş döndürücü bir hızla yol alınmaktadır. Kuşkusuz, bilimsel gelişmelere paralel olarak, beden eğitimi öğretmenlerinin de kendilerini geliştirmeleri, bilimsel gelişme ve yenilikleri diğer branştaki öğretmenler gibi yakından izlemeleri gerekmektedir.

Bu bağlamda, Beden Eğitimi öğretmeni adaylarının sözü edilen özelliklerinin incelenmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Söz konusu gereklilikten kaynaklanan bu araştırmanın öğretmen yetiştiren kurumlara, program geliştirmecilere, yöntembilimcilere, spor bilimcilere, öğretmen adayları ile lisansüstü eğitim yapan öğrencilere ve bu konuda araştırma yapan akademisyenlere katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Beden Eğitimi Öğretmeni adaylarının Araştırma Yöntemleri ders başarılarının; araştırmaya yönelik tutumları, araştırma deneyimi ve lise diploma not ortalamaları ile olan ilişkisini incelemektir. Söz konusu amacın gerçekleştirilebilmesi için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının; araştırmaya yönelik tutum puanları; cinsiyete, yaşa, bitirilen lise türüne, lisedeki bölümüne, lise diploma derecesine ve araştırma deneyimlerine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Öğrencilerin araştırma deneyimleri; cinsiyete, yaşa, bitirilen lise türüne, lisedeki bölümüne ve lise diploma derecesine göre değişmekte midir?

3. Öğretmen adaylarının ortaöğretim diploma not ortalamaları; cinsiyete, yaşa, bitirilen lise türüne, lisedeki bölümüne ve araştırma deneyimlerine göre farklılaşmakta mıdır?

4. Öğrencilerin "Araştırma Yöntemleri" dersi başarı ortalamaları; cinsiyete, yaşa, bitirilen lise türüne, lisedeki bölümüne, lise diploma derecesine ve araştırma deneyimlerine göre değişmekte midir?

Sayıtlar

Bu araştırmanın dayandığı temel sayıtlar şunlardır:

1. Kaynaklardan sağlanan bilgiler gerçeği yansıtmaktadır.
2. Öğretmen adayları kişisel özellik, eğilim ve duygularını içtenlikle belirtmişlerdir.
3. Dönem sonundaki başarı ortalamaları, öğrencilerin gerçek öğrenme düzeylerini ifade etmektedir.
4. Araştırma Yöntemleri dersini veren öğretim elemanlarının verdiği notlar, öğrenme düzeyini belirlemektedir.

Sınırlılıklar

1. Araştırmada, "bilişsel giriş davranışları", lise başarı ortalamasını kapsamaktadır.
2. Araştırma, "duyuşsal özellikler"den, derse yönelik tutum ile sınırlandırılmıştır. Öğrencinin öğrenmesini etkileyebilecek diğer duyguları araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.
3. Araştırma, dönem sonundaki başarı düzeyi ile sınırlı tutulmuştur.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Eğitim Programında "Araştırma Yöntemleri" dersi bulunan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma evreni olarak Ege Üniversitesi seçilmiştir.

Araştırma örneğini, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünün Araştırma Yöntemleri dersine kayıtlı 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin tümü (n=135) oluşturmaktadır. Öğrenciler öğretim programı gereği, Araştırma Yöntemlerinin yanı sıra İstatistik, Ölçme ve Değerlendirme ile Bilgisayar derslerini de almışlardır.

Uygulamanın yapıldığı gün ve saatte Araştırma Yöntemleri dersinde bulunan ve gönüllü olan öğrenciler araştırmanın örneğinde yer almıştır. Çalışmada yer alan öğrencilerin % 38,5 (n=52)'i kız, % 61,5 (n=83)'i erkektir. Öğrencilerin araştırma deneyimi ise, iki ila yedi yıl arasında değişmektedir.

Veriler ve Toplanması

Araştırmada öğretmen adaylarının araştırmaya yönelik tutumlarını belirleyebilmek için Köklü (1992) tarafından geliştirilen "Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği" (AYTÖ) uygulanmıştır. 23 maddeden oluşan tutum cümleleri "Tamamen Katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum" ve "Hiç Katılmıyorum" seçenekleri olan 5'li Likert tipi bir ölçektir. Ölçekte yer alan 23 maddenin 10 tanesi olumlu, 13'ü olumsuzdur. Olumlu maddeler 5'ten 1'e, olumsuz maddeler ise 1'den 5'e puanlanmaktadır. Ölçekten en az 23, en fazla 115 puan alınabilmektedir. Yüksek puanlar, araştırmaya yönelik olumlu tutumu ifade etmektedir. Ölçeğin alfa güvenilirlik katsayısı .86'dır. Eldeki araştırmada ise, güvenilirlik katsayısı .87 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca eldeki araştırmada, "Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği" tek boyutlu olarak alınmış ve öğrenci tutumları toplam puan olarak incelenmiştir.

Öğrencilere ilişkin bilgiler, Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeğine eklenen ve 5 sorudan oluşan "Kişisel Bilgi Formu" ile elde edilmiştir. Ortaöğretim başarı (diploma) ve Araştırma Yöntemleri ortalamaları ise, E.Ü. Rektörlük Öğrenci İşleri Dairesi'nden alınmıştır.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmanın amaçları doğrultusunda; frekans ve yüzde dökümleri alınmış, tek yönlü varyans analizi ve iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (t-testi) kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda gruplar arası fark olduğunda, farklılığın hangi gruplar arasında olduğu Scheffe ve LSD testleri ile belirlenmiştir.

Ayrıca Araştırma Yöntemleri ders başarıları, ortaöğretim başarı ortalamaları, araştırmaya yönelik tutum puanları, araştırma deneyimi ve yaş arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmış ve çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

Çalışmada araştırma deneyimi, yaş ve diploma derecesi değişkenleri, önce gruplanmış ve gerekli istatistiksel analizler (F ve t testleri) yapılmış, daha sonra ise ham haliyle verilere korelasyon ve regresyon analizleri uygulanmıştır.

Araştırmada bağımlı değişken olarak, Araştırma Yöntemleri dersi başarıları (AY.ORT) alınmıştır. Bağımsız değişkenler ise, ortaöğretim başarı ortalamaları (OÖBO), araştırmaya yönelik tutum puanları (TUTUM), araştırma deneyimi (DENEYİM), cinsiyet, yaş, bitirilen lise türü, lisedeki bölüm ve lise diploma derecesidir. Araştırmada SPSS 11.0 istatistik paket programı kullanılmış ve önem düzeyi .05 olarak alınmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın problemi ile alt problemlerine ilişkin bulgular ve yorum yer almaktadır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ilk alt problemi; "Öğretmen adaylarının; araştırmaya yönelik tutum puanları; cinsiyete, yaşa, bitirilen lise türüne, lisedeki bölümüne, lise diploma derecesine ve araştırma deneyimlerine göre farklılaşmakta mıdır?" biçiminde ifade edilmiştir.

Öğrencilerin araştırmaya yönelik tutum puanları tek yönlü varyans analizi ve t-testi ile çözümlenmiş ve bulgulara Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1: Çeşitli Değişkenlere Göre Öğrencilerin Araştırmaya Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin İstatistikler ve Test Sonuçları

Cinsiyet	N	x	s	t	p
Kız	52	92.5962	10.8089	2.373	.020
Erkek	83	87.9880	11.2493		
Yaş	N	x	s	F	p
20 ve *	26	91.8077	14.2717		
21-22	98	89.0918	10.3147	.655	.521
23-24	11	90.9091	11.9787		
Bitirilen Lise Türü	N	x	s	t	p
Akademik Lise	108	89.6481	12.0554	-.236	.814
Mesleki-Teknik Lise	27	90.2222	7.4850		
Lisedeki Bölümü	N	x	s	F	p
Sosyal Bilimler ve Edebiyat	70	88.8000	10.9247		
Fen-Matematik	36	91.3429	12.5298	.615	.542
Mesleki-Teknik Bölümler	30	90.1667	10.6417		
Lise Diploma Derecesi	N	x	s	F	p
İyi	41	91.2927	10.0380		
Orta	88	89.0114	11.6919	.578	.563
Geçer	6	90.3333	13.7356		
Araştırma Deneyimi	N	x	s	F	p
2-3 yıl	66	89.6364	10.5373		
4-5 yıl	54	89.5370	12.3023	.124	.883
6 ve *	15	91.1333	11.1603		

Tablo 1 incelendiğinde, öğretmen adaylarının toplam tutum puanlarının; cinsiyet dışında hiçbir değişkene göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Katılımcıların toplam tutum puanları cinsiyete göre ($t=2.373$) .02 düzeyinde kız öğrenciler lehine anlamlı bir değişim göstermektedir. Buna göre, kız öğrencilerin araştırmaya ilişkin genel tutumlarının erkeklerden daha olumlu olduğu söylenebilir. Ancak Walker ve Cousins⁽³⁴⁾ ile Winans ve Madhavan⁽³⁵⁾ tarafından yapılan araştırmalarda araştırmaya yönelik tutumlar ile cinsiyet arasında bir bağlantı bulunmamıştır. Eldeki araştırma bulgularıyla çelişkili görünen bu durum, çalışmaların farklı kültürlerde yapılmış olması ve sözü edilen öğrencilerin cinsiyet farkı gözetmeksizin araştırmalara yaklaşımlarının olumlu bulunması ile açıklanabilir.

Bu araştırmada, genel olarak öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumlarının "olumlu" düzeyde olduğu saptanmıştır. Knutson ve ark.⁽²⁵⁾ tarafından yapılan bir araştırmada, üniversite birinci sınıf öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun araştırmaya ilişkin tutumları olumsuz bulunmuştur. Bu olumsuzluğun kökeninde; üniversitenin kütüphane yetersizliğinin yanı sıra öğrenci ihtiyaçlarına yönelik dergi ve materyal eksikliği gibi nedenlerin yatabileceği ifade edilmiştir. Öğretmen adayları, lisansüstü öğrenciler ve öğretmenler üzerinde yapılan çeşitli araştırmalarda^(3-7, 12-14, 26, 29-31, 33-35) ise, araştırmaya yönelik tutumlar olumlu bulunmuştur. Bu bağlamda, sözü edilen araştırma bulguları ile eldeki araştırmanın bulguları birbirini destekler niteliktedir.

İlk alt probleme ilişkin bulgular; Beden Eğitimi Öğretmeni adaylarının araştırmaya yönelik tutumlarının "olumlu" düzeyde olduğunu, tutum puanlarının yaşa, bitirilen lise türüne, lisedeki bölümüne, lise diploma derecesine ve araştırma deneyimine göre farklılaşmadığını, yalnızca cinsiyet açısından değiştiğini ortaya koymaktadır.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi; "Öğrencilerin araştırma deneyimleri; cinsiyete, yaşa, bitirilen lise türüne, lisedeki bölümüne ve lise diploma derecesine göre değişmekte midir?" biçiminde ifade edilmiştir.

Öğrencilerin araştırma deneyimleri çeşitli değişkenlere göre tek yönlü varyans analizi ve t-testi ile incelenmiş ve bulgular Tablo 2'de yer almıştır.

Tablo 2: Çeşitli Değişkenlere Göre Öğrencilerin Araştırma Deneyimlerine İlişkin İstatistikler ve Test Sonuçları

Cinsiyet	N	x	s	t	p
Kız	52	3.8654	1.2371	.662	.504
Erkek	83	3.7229	1.1823		
Yaş	N	x	s	F	p
20 ve	26	4.2308	1.3655		
21-22	98	3.6531	1.1039	2.434	.092
23-24	11	3.8182	1.4709		
Bitirilen Lise Türü	N	x	s	t	p
Akademik Lise	108	3.7222	1.2061	-1.075	.284
Mesleki-Teknik Lise	27	4.0000	1.1767		
Lisedeki Bölümü	N	x	s	F	p
Sosyal Bilimler ve Edebiyat	70	3.7286	1.1908		
Fen-Matematik	36	3.8000	1.3239	.145	.865
Mesleki-Teknik Bölümler	30	3.8667	1.1058		
Lise Diploma Derecesi	N	x	s	F	p
İyi	41	4.1463	1.2954		
Orta	88	3.6923	1.0885	2.960	.055
Geçer	6	3.8333	1.7224		

Tablo 2'de de verildiği üzere, BE öğretmen adaylarının araştırma deneyimleri; cinsiyet yaş, bitirilen lise türü, lisedeki bölümü ve lise diploma derecesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Buna göre, katılımcıların araştırma deneyimlerinin söz konusu değişkenlerden bağımsız olduğu söylenebilir. Ancak öğretmen adaylarının araştırma deneyimlerinin 2-7 (x=3.78) yıl arasında değişmesi ve öğrencilerin yarıya yakın bir kısmının araştırma deneyiminin 2-3 yıl arasında bulunması, katılımcıların üniversite eğitimlerine başladıktan sonra araştırmaya yöneldiklerini düşündürmektedir. Bu durum, ilk ve ortaöğretim kurumlarında öğrencilerin araştırmaya yeterince yönlendirilmediğini göstermesi bakımından ilginç bulunmuştur.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi; "Öğretmen adaylarının ortaöğretim diploma not ortalamaları; cinsiyete, yaşa, bitirilen lise türüne, lisedeki bölümüne ve araştırma deneyimlerine göre farklılaşmakta mıdır?" biçiminde ifade edilmiştir.

Öğrencilerin ortaöğretim diploma not ortalamaları çeşitli değişkenlere göre tek yönlü varyans analizi ve t-testi ile incelenmiş ve bulgular Tablo 3'te yer almıştır.

Tablo 3: Çeşitli Değişkenlere Göre Öğrencilerin Ortaöğretim Diploma Not Ortalamalarına İlişkin İstatistikler ve Test Sonuçları

Cinsiyet	N	x	s	t	p
Kız	52	6.4631	1.0566	3.197	.002
Erkek	83	5.9889	.6679		
Yaş	N	x	s	F	p
20 ve *	26	6.5735	1.1226		
21-22	98	6.0969	.7761	3.915	.022
23-24	11	5.8864	.7166		
Bitirilen Lise Türü	N	x	s	t	p
Akademik Lise	108	6.0320	.8669	-3.937	.000
Mesleki-Teknik Lise	27	6.7296	.6137		
Lisedeki Bölümü	N	x	s	F	p
Sosyal Bilimler ve Edebiyat	70	6.1299	.8133		
Fen-Matematik	36	6.1023	1.0173	.824	.441
Mesleki-Teknik Bölümler	30	6.3497	.8017		
Araştırma Deneyimi	N	x	s	F	p
2-3 yıl	66	5.9188	.7390		
4-5 yıl	54	6.3572	.8403	6.502	.002
6 ve *	15	6.6153	1.1575		

BE öğretmeni adaylarının lise başarı ortalamaları, cinsiyete ($t=3.197$, $p<.005$), yaş gruplarına ($F=3.915$, $p<.05$), bitirilen lise türüne ($t= -3.937$, $p<.001$) ve araştırma deneyimine ($F=6.502$, $p<.005$) göre istatistiksel açıdan anlamlı bir biçimde farklılaşmakta, buna karşın lisedeki bölümleri açısından değişmemektedir.

Öğrencilerin lise diploma not ortalamaları, kız öğrenciler lehine .002 düzeyinde farklılaşmaktadır. Buna göre, kız katılımcıların lisede daha başarılı oldukları ifade edilebilir.

Yaş açısından .05 düzeyindeki değişimi yaratan grupları belirleyebilmek amacıyla LSD testi uygulanmıştır. Buna göre farklılık; 20 ve daha küçük yaştaki gençler ile 21 ve daha büyük yaştaki katılımcılar arasındadır. Söz konusu durum, genç öğrencilerin lehinedir ve 21 yaşından büyük olan gençlerin başarı düzeyi daha düşüktür. Başka bir anlatımla, 20 ve daha küçük yaştaki öğrencilerin diploma not ortalamaları daha yüksektir. Bu durumda, yaş ile diploma not ortalaması arasında ters yönlü bir bağlantı olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin lise başarı ortalamalarının, bitirilen lise türüne göre .001 düzeyinde anlamlı bir değişim gösterdiği saptanmış ve bu durumun mesleki-teknik liseden mezun olanlar lehine olduğu

belirlenmiştir. Bu durum, mesleki-teknik liselerin beceri ağırlıklı olmasından ve bu okulları bitiren gençlerin ilgi ve yeteneklerine uygun eğitim almalarından kaynaklanabilir.

BE öğretmeni adaylarının diploma not ortalamaları, araştırma deneyimleri açısından .002 düzeyinde anlamlı bir değişim oluşturmaktadır. Değişimi yaratan grupları belirlemek için LSD testi uygulanmış ve araştırma deneyimi 6 yıl ve daha fazla olan grupla diğer gruplar arasında fark bulunduğu saptanmıştır. Bu farklılık araştırma deneyimi 6 yıldan fazla olan gençler lehinedir. Başka bir anlatımla, lise başarı ortalaması daha yüksek olan gençlerin, araştırma deneyimi daha fazladır. Bu durumda, lisede başarılı olan gençlerin, araştırma yapmaya daha fazla eğilimi olduğu söylenebilir. Ne var ki, başarılı bulunan katılımcıların diploma not ortalamaları da "orta" düzeydedir.

Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular birlikte değerlendirildiğinde; ortaöğretim diploma not ortalamalarının, kızlar, daha küçük yaşta öğrenciler, mesleki-teknik liselerden mezun olanlar ve araştırma deneyimi fazla olan gençler açısından anlamlı bir değişim oluşturduğu söylenebilir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın son alt problemi; "Öğrencilerin 'Araştırma Yöntemleri' dersi başarı ortalamaları; cinsiyete, yaşa, bitirilen lise türüne, lisedeki bölümüne, lise diploma derecesine ve araştırma deneyimlerine göre değişmekte midir?" biçiminde ifade edilmiştir.

Beden Eğitimi öğretmeni adaylarının Araştırma Yöntemleri ders başarıları çeşitli değişkenlere göre tek yönlü varyans analizi ve t-testi ile incelenmiş ve bulgular Tablo 4'te yer almıştır.

Tablo 4: Çeşitli Değişkenlere Göre Öğrencilerin Araştırma Yöntemleri Dersi Başarı Ortalamalarına İlişkin İstatistikler ve Test Sonuçları

Cinsiyet	N	x	s	t	p
Kız	52	68.75	13.152	2.353	.020
Erkek	83	63.35	12.701		
Yaş	N	x	s	F	p
20 ve *	26	71.69	14.383		
21-22	98	64.15	11.984	3.986	.021
23-24	11	62.00	16.031		
Bitirilen Lise Türü	N	x	s	t	p
Akademik Lise	108	65.13	12.833	-.498	.622
Mesleki-Teknik Lise	27	66.63	14.291		
Lisedeki Bölümü	N	x	S	F	p
Sosyal Bilimler ve Edebiyat	70	64.77	12.005		
Fen-Matematik	36	67.54	12.860	.616	.542
Mesleki-Teknik Bölümler	30	64.50	15.758		
Lise Diploma Derecesi	N	x	s	F	p
İyi	41	69.51	13.387		
Orta	88	63.82	12.637	3.068	.049
Geçer	6	61.17	13.408		
Araştırma Deneyimi	N	x	s	F	p
2-3 yıl	66	58.03	10.816		
4-5 yıl	54	69.78	9.843	41.872	.000
6 ve *	15	82.33	9.715		

Öğretmen adaylarının Araştırma Yöntemleri ders başarı ortalamaları, Tablo 4'te de görüldüğü gibi, bitirilen lise türü ve lise bölümü açısından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır. Buna karşın, öğrencilerin başarı durumları cinsiyete ($t=2.353$, $p<.02$), yaş gruplarına ($F=3.986$, $p<.05$), ortaöğretim diploma derecesine ($F=3.068$, $p<.05$) ve araştırma deneyimine ($F=41.872$, $p<.001$) göre anlamlı bir değişim göstermektedir. Değişimi yaratan grupları belirleyebilmek amacıyla verilere Scheffe ve LSD testleri uygulanmıştır.

BE öğretmeni adaylarının Araştırma Yöntemleri dersi başarı ortalamaları; cinsiyete göre kızlar lehine .05 düzeyinde anlamlı bir biçimde farklılaşmaktadır. Buna göre, kız öğrencilerin erkek katılımcılardan daha başarılı oldukları söylenebilir. Söz konusu durum, kızların genellikle başarı motivasyonlarının daha yüksek olmasından ve daha çok çalışmalarından kaynaklanabilir.

Gençlerin Araştırma Yöntemleri dersi başarı düzeyi yaş açısından incelenmiş ve 20 ve daha küçük yaş grubundaki gençler ile 21 ve daha büyük yaştakiler arasında fark bulunduğu saptanmıştır. Sözü edilen bulgu, genç öğrencilerin lehinedir ve tablo 4'te de görüldüğü gibi, daha büyük yaşta olan gençlerin başarı düzeyleri daha düşüktür. Bu durum, 21 ve daha büyük yaştaki gençlerin fazla ders çalışmamlarından ve/veya elit sporcu olmaları nedeniyle okula, araştırmaya fazla zaman ayırmamalarından/ayıramamalarından kaynaklanabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma başarısının lise diploma derecesi açısından istatistiksel olarak anlamlı bir değişim oluşturması nedeniyle verilere LSD testi uygulanmıştır. Buna göre, "iyi" derece ile mezun olan öğrenciler lehine "orta" ve "geçer" derece ile bitiren katılımcılar arasında fark bulunmuştur. Bu durum, ortaöğretimde başarı düzeyi daha yüksek olan gençlerin araştırma dersinde de başarılı olduklarını göstermektedir.

Araştırma Yöntemleri ders başarısı, araştırma deneyimi açısından da irdelenmiştir. Buna göre, değişim tüm gruplar arasındadır. Buna göre; ders başarısı, araştırma deneyimi az (2-3 yıl) olanlar aleyhinedir. Başka bir ifadeyle, araştırma deneyimi arttıkça, Araştırma Yöntemleri ders başarısı da yükselmektedir. Bu durum, araştırma ders başarısı ile araştırma deneyimi arasında doğru orantılı bir bağlantı olduğunu düşündürmektedir.

Araştırma bulguları doğrultusunda, kız öğrencilerin, daha küçük yaştaki katılımcıların, liseyi "iyi" derece ile bitiren ve araştırma deneyimi (4 yıl ve daha fazla) olan gençlerin Araştırma Yöntemleri dersinde daha başarılı oldukları söylenebilir.

Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular birlikte ele alındığında, Beden Eğitimi Öğretmeni adaylarının, genel olarak Araştırma Yöntemleri ders başarılarının "iyi" ($x=65.43$) düzeyde olduğu ve başarı durumlarının cinsiyet, yaş, lise diploma derecesi ve araştırma deneyimi gibi değişkenlere göre değiştiği söylenebilir. Buna karşın, öğrenci başarısının bitirilen lise türü ve bölümünden bağımsız bulunduğu ifade edilebilir.

Öğrencilerin Araştırma Yöntemleri başarı düzeyi (AY.ORT) ile ortaöğretim başarı ortalamaları (OÖBO), araştırmaya yönelik tutum (TUTUM), araştırma deneyimi (DENEYİM) ve yaş durumuna ilişkin Pearson korelasyon katsayıları da hesaplanmıştır. Ancak öncelikle sözü edilen değişkenlerle ilgili toplam tepkilere tablo 5'te yer verilmesi uygun görülmektedir.

Tablo 5: Değişkenlere İlişkin Toplam Tepkiler

Değişkenler	N	x	s	Minimum	Maksimum
AY.ORT	135	65.43	13.096	28.00	100.00
TUTUM	135	89.76	11.268	50.00	115.00
DENEYİM	135	3.78	1.201	2.00	7.00
OÖBO	135	6.17	.866	4.38	9.01
YAŞ	135	21.40	1.016	19.00	24.00

Değişkenlere ilişkin korelasyon katsayıları ise tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Değişkenlere İlişkin Korelasyon Katsayıları

Değişken	1	2	3	4
1 AY ORT				
2 TUTUM	.2483			
3 DENEYİM	.6401	.104		
4 OÖBO	.3391	.1755	.3001	
5 YAŞ	-.2722	-.096	-.141	-.2274

1p=.000, 2p=.001, 3p=.005, 4p=.01, 5p=.05

Tablo 6'da da görüldüğü gibi, öğrencilerin araştırma başarısı ile araştırmaya ilişkin toplam tutum puanları ($r=.248$) arasında düşük ancak pozitif bir korelasyon olduğu saptanmıştır. Bu durum, duyuşsal özellikler ile öğrenme düzeyi arasında .005 düzeyinde anlamlı, olumlu bir ilişki bulunduğunu ortaya koymaktadır. Benton ve Jerrolds^(6, 6) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda Araştırma Yöntemleri dersindeki başarı ile araştırmaya yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı ancak aynı yazarlarca gerçekleştirilen bir diğer araştırmada⁽⁷⁾ ise pozitif bir korelasyon olduğu saptanmıştır. Aynı araştırmacıların benzer örneklem gruplarında çalışmalarını gerçekleştirmiş olmalarına karşın, Araştırma Yöntemleri dersindeki başarı ile araştırmaya yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki olmaması, başarı düzeyi düşük olan öğrencilerin bile araştırmaya yönelik tutumlarının oldukça olumlu bulunduğunu düşündürmektedir. Eldeki araştırmada; öğrencilerin araştırma tutumları ile başarıları arasında olumlu bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular, Benton ve Jerrolds⁽⁷⁾, Cooke ve ark.⁽¹³⁾ ile Winans ve Madhavan⁽³⁵⁾ tarafından yapılan benzer araştırma bulgularıyla da desteklenmektedir.

Ayrıca öğrencilerin araştırma başarısı ile OÖBO ($r=.339$) ve araştırma deneyimi ($r=.640$) arasında anlamlı pozitif ve yaş ($r=-.272$) ile negatif bir korelasyon ($p<.001$) bulunmuştur. Buna göre, ortaöğretim başarı ortalaması yüksek olan katılımcıların, araştırma başarısı da yüksektir. Bu bulguların, lisans ortalaması ile araştırma başarısı arasında olumlu ilişki bulunduğu saptanan araştırma bulguları^(6, 7, 35) ile birbirine paralel olduğu ve birbirini desteklediği söylenebilir. Kaldı ki önceki başarıların akademik başarıyı yordadığı yönündeki çeşitli araştırma bulguları da^(8, 9) bu vargıyı güçlendirmektedir.

Eldeki araştırmada, araştırma başarısı ile araştırma deneyimi arasında orta düzeyde bir ilişki (% 64) bulunmuştur. Büyüköztürk tarafından yapılan bir araştırmada da⁽¹¹⁾, Araştırma Yöntemleri başarısı ile deneyim arasında olumlu anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu durumda, sözü edilen araştırmaların birbirini destekledikleri ifade edilebilir. Ayrıca yaş ile araştırma başarısının negatif bir ilişki sergilemesi, daha küçük yaşta gençlerin bu derste daha başarılı olduklarını düşündürmektedir. Nitekim OÖBO ile yaş arasında olumsuz ($r=-.227$) bir korelasyon bulunmuştur.

Bu bulgu doğrultusunda, daha küçük yaştaki öğrencilerin lise eğitimleri sırasında daha başarılı oldukları söylenebilir. Bu bağlamda, söz konusu bulguların birbirleri ile tutarlı olduğu söylenebilir.

Araştırmaya yönelik tutumlar ile OÖBO ($r=.175$) arasında da anlamlı ve .05 düzeyinde olumlu bir ilişki saptanmıştır. Bennett⁽⁴⁾, Cooke ve ark.⁽¹³⁾, Walker ve Cousins⁽³⁴⁾ ile Winans ve Madhavan⁽³⁵⁾ tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda da önceki başarı ile araştırma tutumları arasında anlamlı, pozitif bir ilişki bulunduğu ortaya konmuştur. Bu durumda, sözü edilen araştırma bulguları ile eldeki çalışmanın bulgularının paralel olduğu ve birbirini desteklediği söylenebilir. Bunun yanı sıra, önceki başarıları (OÖBO) yüksek olan gençlerin araştırma dersine daha olumlu yaklaştıkları ifade edilebilir.

Ayrıca araştırma deneyimi ile OÖBO ($r=.300$) arasında anlamlı pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Bu durumda, daha başarılı öğrencilerin araştırma deneyiminin daha fazla olduğu ifade edilebilir.

Araştırma Yöntemleri başarı düzeyini etkileyen faktörleri belirleyebilmek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmış ve bu bulgular tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Araştırma Yöntemleri Başarı Düzeyinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

DEĞİŞKEN	B	Standart Hata β	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	57.804	21.359		2.706	.008		
TUTUM	.181	.185	.156	2.421	.017	.248	.208
DENEYİM	6.228	.725	.571	8.591	.000	.640	.602
OÖBO	1.595	1.030	.106	1.549	.124	.339	.135
YAŞ	-1.962	.839	-.152	-2.338	.021	-.272	-.201

$R=.694$, $R^2=.482$, $F(4, 134)=30.187$, $p=.000$

Araştırma Yöntemleri ders başarısı bağımlı değişken olarak alınmış ve yordayıcı değişkenlerle bağımlı değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar irdelenmiştir. Tablo 7’de de görüldüğü gibi, araştırmaya yönelik tutum ile araştırma dersi başarı düzeyi arasında pozitif bir ilişki ($r=.25$) bulunmaktadır. Diğer değişkenler kontrol edildiğinde, iki değişken arasındaki korelasyon $r=-.21$ olarak hesaplanmıştır. Araştırma deneyimi ve başarı düzeyi arasında, pozitif ve orta düzeyde bir ilişki ($r=.64$) olduğu belirlenmiştir. Diğer değişkenler kontrol edildiğinde ise, bu korelasyonun $r=.60$ olarak hesaplandığı görülmektedir. OÖBO ile başarı arasında .34, yaş ile de -.27 düzeyinde korelasyonlar olduğu görülmektedir. Diğer değişkenler sabit tutulduğunda ise, bu oranlar sırasıyla .14 ve -.20 düzeyindedir.

Araştırma tutumu, araştırma deneyimi, ortaöğretim diploma not ortalaması ve yaş, BE öğretmen adaylarının Araştırma Yöntemleri başarı düzeyi ile orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedirler ($R=.694$, $R^2=.482$, $p<.01$). Söz konusu değişkenler araştırma başarısındaki toplam varyansın % 48'ini açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin Araştırma Yöntemleri ders başarısındaki görelî önem sırası; araştırma deneyimi, araştırmaya yönelik tutum, yaş ve lise başarı ortalamasıdır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları irdelendiğinde ise, araştırma deneyimi, araştırma tutumu ve yaş değişkenlerinin Araştırma Yöntemleri öğrenme düzeyi üzerinde anlamlı yordayıcılar olduğu anlaşılmaktadır. Ortaöğretim diploma not ortalamasının önemli bir etkiye sahip olmadığı saptanmıştır.

Regresyon analizi sonuçlarına göre, araştırma başarısının yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği şu şekilde yazılabilir:

$$\text{ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ BAŞARISI} = 57.804 + 181\text{TUTORT} + 6.228\text{DENEYİM} + 1.595\text{OÖBO} - 1.962\text{YAŞ}$$

Böylece Araştırma Yöntemleri başarısındaki varyansın araştırma deneyimi, araştırmaya yönelik tutum ve yaş değişkenleri ile açıklanabildiği saptanmıştır. Ne var ki, açıklanan değişkenliğin % 48 düzeyinde olması, araştırma ders başarısını etkileyen başka faktörlerin de bulunduğunu düşündürmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Beden Eğitimi Öğretmeni adaylarının araştırma yöntemleri ders başarılarının; araştırmaya yönelik tutumları ve araştırma deneyimleri ile olan ilişkisini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada; araştırmaya yönelik tutumlarının "olumlu" düzeyde olduğu, tutumlarının yalnızca cinsiyet açısından değiştiği ifade edilebilir. Öğrencilerin araştırma deneyimlerinin hiçbir değişkene göre farklılaşmadığı; lise diploma not ortalamalarının ise, lise bölümü dışındaki değişkenlerin tümü açısından anlamlı bir değişim gösterdiği belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının, genel olarak Araştırma Yöntemleri öğrenme düzeyinin; "iyi" (65.43) seviyede olduğu ve başarı durumlarının cinsiyete, yaş gruplarına, lise diploma derecesine ve araştırma deneyimine göre farklılaştığı saptanmıştır. Buna karşın, öğrenci başarısının bitirilen lise türü ve lisedeki bölümü açısından değişmediği ortaya konmuştur.

Öğrencilerin araştırma başarısı ile araştırma tutumları arasında anlamlı, pozitif bir ilişkinin saptanmış olması, araştırmaya yönelik tutumların başarıyı olumlu etkilediğini ortaya koymaktadır. Öğretmen adaylarının araştırma başarısı ile ortaöğretim başarısı ve araştırma deneyimi arasında anlamlı, pozitif, yaş ile negatif bir korelasyon vardır. Bunun yanı sıra araştırma deneyimi ve araştırma tutumu ile ortaöğretim başarısı arasında da anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Ayrıca lise başarısı ile yaş grupları arasında negatif korelasyonlar bulunmuştur.

Araştırma Yöntemleri dersi başarısındaki varyansın yaklaşık yarısını araştırma deneyimi, araştırmaya yönelik tutum ve yaş değişkenleri ile açıklanabilmektedir. Ne var ki bu durum, araştırma başarısını etkileyen başka faktörlerin de olduğunu düşündürmektedir.

Genel bir sonuç olarak, Araştırma Yöntemleri ders başarısının "iyi" derecede ($x=65$) ve araştırma tutumlarının "olumlu" düzeyde olduğu ve araştırma başarısını; araştırma deneyimi, araştırma tutumları ile yaş değişkenlerinin etkilediği söylenebilir.

Araştırma bulguları ışığında geliştirilen öneriler aşağıda yer almaktadır:

1. Araştırmaya yönelik tutumlar başarıyı etkilemektedir. Bu nedenle, ilgi, akademik benlik tasarımı, okula ve öğretim elemanına yönelik tutum gibi, diğer duyuşsal özellikler de öğretimde dikkate alınmalıdır.

2. Öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumlarının olumlu bulunması, onların araştırma etkinlikleri için istekli olduklarını düşündürmektedir. Bu nedenle, öğrencilerin üniversitelerde bireysel ve grup araştırmalarına yönlendirilmeleri gerekli görülmektedir.

3. Beden Eğitimi Öğretmeni adaylarının yarıya yakın bir kısmının araştırma deneyiminin yalnızca 2-3 yıl ($x=3.78$) arasında olması, üniversitelerin yanı sıra ilk ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin de araştırmaya yönlendirilme gereğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle üniversite öncesi dönemde de, diğer derslerin yanı sıra, beden eğitimi derslerinde, özellikle sağlık ve sporla ilgili bazı konuların araştırma/inceleme ödevi olarak verilmesi, böylece öğrencilerin araştırma yetenek ve becerilerinin geliştirilmesi sağlanabilir.

4. Öğrencilerin araştırma deneyimleri ile araştırma başarısı ve tutumları arasında pozitif bağlantılar olduğu saptanmıştır. Bu nedenle, öğrencilerin araştırma etkinliklerine katılımı için uygun ortam ve koşullar sağlanmalı, onların araştırma becerilerini geliştirme fırsatı verilmelidir.

5. Genel olarak öğrencilerin araştırma ders başarıları "iyi" derecede ($x=65$) bulunmuş olmakla birlikte, onları motive edici ortamların hazırlanarak başarı düzeylerinin artırılması için bazı önlemlerin alınması gerekli görülmektedir. Örneğin; gençlerin araştırma becerisi ve yeterliğini geliştirmek amacıyla bir dizi araştırma konusu arasından ilgi duydukları konularda araştırma yapmaları ve sınıfta ya da uygun ortamlarda sunmaları sağlanabilir. Çünkü bireyin öz-yeterlik duygusunun yükseltilebilmesi, başarılı deneyimlerle gerçekleştirilebilir. Böylece öz-güvenin artmasıyla birlikte, araştırma becerisi dolayısıyla araştırma başarısı da yükseltilebilir.

6. Önceki başarı düzeyi ile araştırma başarısı, araştırmaya yönelik tutum ve deneyim arasında manidar ilişkilerin bulunmuş olması, öğrencilerin araştırma etkinliklerine yönlendirilmesinin önemini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, ilköğretimden itibaren bireysel ve grup çalışmaları ile araştırma ödevleri/projeleri verilmesi, araştırmacı, üretken, yaratıcı, yapıcı ve eleştirel düşünebilen gençlerin yetiştirilebilmesi için gerekli görülmektedir.

7. Araştırma etkinliklerinin planlanma ve düzenlenmesine yönelik olarak öğrenci ilgi, ihtiyaç ile tutumlarının belirlenmesi amacıyla zaman zaman öğrencilerin ve ilgili öğretim elemanlarının görüş ve önerilerine başvurulması; öğretim elemanları ve öğrencilerle işbirliğine gidilmesi yararlı görülmektedir.

8. Benzer çalışmalar, İstatistik, Ölçme ve Değerlendirme, Bilgisayar gibi dersler için farklı üniversite ve branşlarda yapılmalıdır.

9. Öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal giriş nitelikleri ile öğretme-öğrenme süreci özelliklerinin her birinin tek başına ve birlikte araştırma öğrenme düzeyine etkilerinin boylamsal ve deneysel araştırmalarla incelenmesinde yarar görülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Adem, M. ve T. Akaslan. (1990). "Üniversite: Bir Araştırmacı Topluluğu". Eğitim ve Bilim. 14, 75: 52-62, Ocak.
2. Archer ve ark. (1990). Student Research Handbook: Secondary Level. British Columbia: Surrey School District, No:36. Bul. Kaynak: Büyüköztürk, Ş. (1999). "İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Araştırma Yeterlikleri". Eğitim Yönetimi Dergisi. 18: 257-69, Bahar.
3. Beard, J. D. and D. L. Williams. (1992). "A Survey of Practitioners' Attitudes Toward Research in Technical Communication". Technical Communication. 39, 4: 571-81, Nov.
4. Bennett, C. K. (1994). "Promoting Teacher Reflection through Action Research: What Do Teachers Think?". Journal of Staff Development. 15, 1: 34-38; Winter (EJ482568).
5. Benton, S. E. and B. W. Jerrolds. (1983a). "A Comparison of Educational Research Attitudes and Achievement". Paper presented at the Annual Meeting of the Georgia Educational Research Association. Athens, GA, Nov 18, 1983 (ERIC ED238928).
6. Benton, S. E. and B. W. Jerrolds. (1982). "Predicting Success in an Educational Research Course". Paper presented at the Annual Meeting of the Georgia Educational Research Association. Atlanta, GA, Nov 19, 1982 (ERIC ED226020).
7. Benton, S. E. and B. W. Jerrolds. (1983b). "The Relationship of Graduate Education Students' Achievement in Educational Research to their Reading Attitudes, Attitudes toward Educational Research, GPAs, and National Teacher Examinations". Paper presented at the Annual Meeting of the American Reading Forum. (Sarasota, FL, Dec 10, 1983) (ERIC ED283929).
8. Bloom, B. S. (1979). İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme. Çev: D. A. Özçelik. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
9. Bloom, B. S. (1984). "The Search for Methods of Group Instruction as Effective as One-to-One Tutoring". Educational Leadership. 41, 8: 4-17, May.
10. Büyüköztürk, Ş. (1996). Türk Yükseköğretiminde Araştırma Eğitimi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
11. Büyüköztürk, Ş. (1999). "Araştırmaya Yönelik Kaygı ile Cinsiyet, Araştırma Deneyimi ve Araştırma Başarısı Arasındaki İlişki". Eğitim ve Bilim. 23, 112: 29-34.

12. Casanova, U. and D. Heisinger. (1988). "Classroom Teachers and Original Research: National Partners". Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association. (New Orleans, LA, April 5-9, 1988) (ERIC ED304748).
13. Cooke, N. L. And others. (1993). "Teachers' Opinion of Research and Instructional Analysis in the Classroom". *Teacher Education and Special Education*. 16, 4: 319-29, Fall (EJ483519).
14. Frierson, H. T., Jr. and others. (1994). "Black Summer Research Students Perceptions Related to Research Mentors' Race and Gender". *Journal of College Student Development*. 35, 6: 475-80, November.
15. Goodson, I. (1994). "Studying Teacher's Life and Work". *Teaching and Teachers Education*. 10, 1: 29-37, Jan.
16. Güvenç, B. (1997). "Eğitim, Sistem ve Eğitim Sistemi Üzerine". *Nasıl Bir Eğitim Sistemi: Güncel Uygulamalar ve Geleceğe İlişkin Öneriler. Eğitim Sempozyumu. İzmir, 10-12 Nisan 1997*: 261-72.
17. Işıksoluğu, M. K. (1993). "Bilimsel Yayınlarda Dürüstlük Boyutu". *Eğitim ve Bilim*. 17, 90: 3-7, Eylül.
18. Kaptan, S. (1981). *Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemler*. Ankara: Rehber Dağıtım.
19. Karasar, N. (1985). *Araştırma Eğitimi: Türk Üniversitelerinde Bir Tarama*. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayını. Bul. Kaynak: Karasar (1995a, b).
20. Karasar, N. (1995a). *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*. 8. Basım. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
21. Karasar, N. (1995b). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 7. Basım. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
22. Köklü, N. (1992). "Araştırmaya Yönelik Bir Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi". *Eğitim ve Bilim*. 16, 86: 27-36.
23. Köklü, N. ve Ş. Büyüköztürk. (1999). "Eğitim Bilimleri Alanında Öğrenim Gören Lisansüstü Öğrencilerinin Araştırma Yeterlikleri Konusunda Öğretim Üyelerinin Görüşleri". *Eğitim ve Bilim*. 23, 112: 18-28, Nisan.
24. Köklü, N., Büyüköztürk, Ş. ve Çokluk, Ö. (1999). "İlköğretim Müfettişlerinin Araştırma Yeterlikleri". *Eğitim Yönetimi Dergisi*. 19, 325-39.
25. Knutson, D. S. and Others (1995). "Meta Research: Researching Student Researchers' Methods". Paper Presented at the Annual Meeting on Rhetoric and Composition. 14th, University Park, PA, July 12-15, 1995 (ERIC ED393100).
26. Lazar, A. (1991). "Faculty, Practitioner, and Student Attitudes Toward Research". *Journal of Social Work Education*. 27, 1: 34-40, Winter.
27. MENZ (Ministry of Education of New Zealand) (2001). "Developing Scientific Skills and Attitudes". <http://www.minedu.govt.nz/curriculum/science/statement/text/p42_43.htm> (Ziyaret Tarihi: 05.06.2001)
28. Newman, K. A. (1997). "Combining Standards with Changing Teacher Needs: Introducing Teacher Research Strategies to Preservice Teachers". Paper Presented at the Annual Meeting of the American Association of College for Teacher Education. Phoenix, February 1997.
29. Newman, K. A. (1994). "Researching Teachers in Residence: Bringing More Minority Teachers and Preservice Teachers into the Research Arena". Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association. New Orleans, LA, April 4-10, 1994 (ERIC ED3750854).
30. Ravid, R. and Leon, M. R. (1995). "Students' Perceptions of the Research Component in Master's Level Teacher Education Programs". Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association. San Francisco, CA, April 18-22, 1995 (ERIC ED393840).
31. Richey, C. A., Blythe, B. J. and Berlin S. B. (1987). "Do Social Workers Evaluate their Practice?" *Social Work Research and Abstracts*. 23: 14-20.

32. Saracaloğlu, A. S. ve Kaşlı, A. F. (2001). "Öğretmen Adaylarının Bilgisayara Yönelik Tutumları ile Başarıları Arasındaki İlişki". Ege Eğitim Dergisi. 1,1: 112-127.
33. Thompson, C. E. and Sedlacek, W. E. (1988). "An Evaluation of Research Training: The Testing, Research, and Data Processing Unit of the University Counselling Center". Maryland University, Research Report (ERIC ED309176).
34. Walker, C. A. and Cousins, J. B. (1994). "Influences on Teachers' Attitudes toward Applied Educational Research". Paper presented at the Annual Meeting of the American Evaluation Association. Boston, MA, Nov, 1994, (ERIC ED378155).
35. Winans, K. S. and Madhavan, S. (1992). "Some Factors Influencing Undergraduate Pharmacy Students' Perception of and Attitudes toward Research Related Activities". American Journal of Pharmaceutical Education. 56, 1: 29-35.
36. Yıldırım, A. (1999). "Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi". Eğitim ve Bilim. 23, 112: 7-17, Nisan.